

TRUYỀN BÀ

TUẦN BÁO CỦA TUỔI TRẺ RA NGÀY THỨ NĂM

NGU'Ò'I BỒ GIÀ

Số 66 Truyện của THIÊN-KIỀU 14.1^{er}.43

Mỗi số 0\$15 — 3 tháng 1\$90 — 6 tháng 3\$75 — cả năm 7\$50
Mandat gửi Ô. VŨ BÌNH LONG chủ nhà xuất-bản TÂN-DÂN. Hanoi

TRUYỀN BÁ

- Số 47 — *Cô Tiên của Ngọc-Giao*
— 48 — *Chó với mèo của Tô-Hoài*
— 49 — *Trịnh Khả của Thâm-Tâm*
— 50 — *Ông Hồ của Trúc-Khê*
— 51 — *Tấm lòng vàng của Nguyễn-công-Hoan*
— 52 — — II. —
— 53 — *Kalani của Phạm Ba-Đại*
— 54 — *Ba anh em của Tô Hoài*
— 55 — *Người giao chỉ của Thâm Tâm*
— 56 — *Một người mẹ của Hữu Mai*
— 57 — *Người bạn giang hồ của Vương Thanh dịch*
— 58 — *Thằng Bòm của Ngọc-Giao*
— 59, 60 *Giấc tàn bắt cóc của Lê Văn-Trương*
— 61 — *Con chuồn chuồn của Hoàng Văn-Đạt*
— 62 — *Lệ Ngọc của Phạm Đình-Đăng*
— 63 — *Lá thư của người mẹ của Phạm Bang-Cơ*
— 64 — *Hoàng-lử Nành của Hữu-Mai*

Số 67 ra ngày 21-1er-43

KHÔNG MINH VIỆT-NAM

«Duy Từ thật là Trương Lương, Gia Cát Lượng đời nay vậy» Lời đó của Chúa Nguyễn dùng để khen tặng họ Đào có đúng với sự thực không? Muốn biết, các bạn trước hết phải biết cuộc đời của Đào Duy Từ đã. Đó là một gã chần trầu nghèo khó phải đi ở cho một nhà giàu nọ, nhưng thông thiên văn hiểu đạo lý, nên một bước lên tới chức Lộc Khê Hầu, làm chúa Trịnh phải ngạc nhiên mà xấu hổ.

Chỉ một suýt nữa thì chúa chịu tho... vì chuyện cái mâm hai đày và bài thơ .. bí hiểm.

Bài thơ đó thế nào có nói rõ trong « Không Minh Việt Nam » của Thanh-Khê đăng trong Truyền Bá Số 67 ra ngày 21-1-1943

NGƯỜI BỐ GIÀ

I

KHÔNG biết Bố đến ở với gia đình tôi từ hồi nào, nhưng có lẽ đã lâu lắm, vì từ khi tôi biết tập từng lần theo mép giường hoặc bờ tường để dò giẫm đi từng bước một thì Bố đã ở cạnh tôi rồi. Chẳng cần hiểu Bố là ai, ở đâu, tên là gì, nhưng cứ thấy Bố có một khuôn mặt hiền lành vui vẻ, thấy Bố hay ẵm tôi đi chơi, mua quà cho tôi ăn luôn thế là tôi mến Bố ngay !

Ngày ngày thấy tôi đi làm giao tôi ở nhà một mình với Bố già ; vậy mà không bao giờ tôi buồn đâu. Tôi rất thích được tha thui một mình bên Bố khi Bố đang bận thổi cơm, quét tước, dọn dẹp.

Giao ấy không hiểu sao tôi không hay gọi mẹ để rúc đầu vào lòng vùi vùi hay khi ngủ dậy đã khóc òa lên khi thấy vắng bóng mẹ nằm bên. Trí óc non nớt của tôi không một lúc nào phác họa gương mặt của người mẹ hiền yêu quý như phần nhiều những trẻ khác ; có lẽ ngay lúc mới biết giương cặp mắt đen láy nhìn được mọi vật xung quanh, tôi đã không được cái tình mẫu tử thiêng liêng săn sóc, ôm ấp, nâng niu đến nên hình ảnh người mẹ hiền hầu như đã xóa nhòa trong trí nhớ của tôi...

Những khi ngủ say cho đến lúc tỉnh giấc, lúc nào tôi cũng chỉ tơ tưởng tới Bc già, tôi đã nhận người Bô già là vú nuôi của tôi và không lúc nào rời ra được nửa bước... Bữa cơm, nếu không phải chính tay Bô già xúc cho thì không khi nào tôi chịu ăn cũng như khi tắm rửa nếu không phải Bô già kỳ cọ thì tôi khóc toáng lên và giẫy nẩy !

Thường ngày, mỗi buổi đi làm về thầy tôi cũng chăm bập hỏi han và bế tôi lên lòng hôn hít, nhưng tôi cũng không thấy sung sướng như khi được ngồi trong lòng Bô già ! Phải chăng vì thầy tôi không hay cho tôi ăn quà, không hay tết con mèo bánh chưng cho tôi, không hay dạy tôi bài hát « con chim ong óng », không hay làm ngựa cho tôi cưỡi và còn nhiều thứ nữa như Bô già thường chơi với tôi chẳng ? Nhưng có lẽ tôi không yêu thầy tôi lắm là vì mặt thầy tôi nghiêm trang quá làm tôi phát sợ và không dám mon men lại gần, trừ khi nào thầy tôi vẫy tay gọi lại...

*
* *

MỘT buổi chiều, thầy tôi đi làm về không hỏi han gì tôi cả ; người yên lặng chạy lại bàn giấy ngồi trầm ngâm nghĩ ngợi.

Bô thấy vậy đoán trước có sự gì lạ đây, vì thầy tôi tính rất gan góc, dù có việc gì hệ trọng nguy hiểm đến đâu người cũng vẫn bình tĩnh như thường.

Tuy vậy Bô cũng không dám hỏi và chỉ lảng lảng đi dọn cơm. Vừa đặt mâm xuống phản chưa kịp mở lồng bàn thì cánh cửa ngoài bật tung, mấy người đội tây và mặt thám ập vào vây lấy xung quanh thầy tôi... Người mặt tái mét đứng im không nhúc nhích đưa mắt nhìn tôi và Bô già đầy vẻ thương hại... Bô già thấy vậy luống

cuống định chạy lại hỏi thì thầy tôi đã xua tay ra hiệu và buồn rầu :

— Thôi Bố ạ, từ nay thầy trò ta sẽ cách biệt nhau, cách biệt một hạn lâu lắm chưa biết đến bao giờ mới được gặp ; vậy Bố đem em lại đăng chú Hai mà ở và thay tôi trông nom săn sóc em cho được chu đáo để tôi ra đi được yên lòng...

Thầy tôi chỉ kịp nói đến đấy thì đã bị mấy người lính lôi ra cửa đẩy vào chiếc xe hơi đậu sẵn rồi...

Tôi thấy vậy sợ hãi mếu máo níu lấy Bố già khóc nức nở :

— Bố ơi ! người ta đem thầy em đi đâu đấy ?

Bố già lúc ấy đang ngồi thừ người nghĩ ngợi thấy tôi hỏi vội cúi xuống dỗ dành :

— Không, thầy em đi chơi một tý thôi đấy mà, nín đi chốc nữa thầy về bây giờ đấy !

Tôi không tin vẫn còn thồn thức, sau buồn ngủ quá liền nép đầu vào ngực Bố già thiếp đi lúc nào không biết...

Tôi tru tréo đòi kỳ được ngồi lên Bố để làm ngựa cưỡi

SÁNG hôm sau vừa bừng mắt dậy tôi đã thấy Bô già lục đục khuôn đồ đạc ra xe bò đỗ ở vệ hè, tôi ngạc nhiên hỏi Bô :

— Bô làm gì thế ?

— À, Bô dọn nhà sang chú Hai đây, em có thích ở nhà chú Hai không ?

Tôi chau mày nghĩ ngợi. À phải rồi ! chú Hai có chiếc ô tô « pho » mà tôi vẫn được thầy tôi dắt lại ngồi lên đó vịn máy đi chơi mát ; ồ ! nhưng tôi sợ thím Hai lắm, tôi thấy thím Hai hay trợn mắt sáng quắc đe mắng anh xe, vú già, anh bếp và thét lên những tiếng quát làm tôi giật nảy cả mình !

Nghĩ đến đây, tôi thấy sờ sờ và ôm lấy Bô già phụng phịu :

— Em chả ở nhà thím Hai đâu ! Em ở nhà với Bô kia !..

Bô cười khà khà để lộ hai hàm răng khắp khềnh :

— Thì Bô cũng ở đây với em kia mà !

— Nhưng em sợ thím Hai lắm !

— Em đừng nghịch thì thím Hai không đánh đâu, nếu thím Hai đánh em Bô bênh !

Tôi yên lòng lon ton chạy đi rửa mặt súc miệng và nhẩy lên lưng Bô già bắt Bô cồng đi theo chiếc xe bò chở đồ.

Tôi ngồi trên lưng Bô thấy hai bên hàng phố người ta thập thò chỉ trở và bàn tán với nhau những gì nhiều lắm. Tôi không để ý và rúc đầu vào chiếc búi tóc lốm đốm bạc của Bô già mà nghịch ngợm cười đùa rúc rích !

Về đến cổng nhà thím Hai, Bô đặt tôi xuống vỉa hè và cúi đầu thì thầm :

— Em đứng yên đây để Bô khuôn đồ vào nhé !

Tôi chớp mắt liền mấy cái khẽ gật đầu và lăm lét

nhìn thím Hai đang khuynh tay vào cạnh sườn the the mắng :

— Khiếp ! đồ đạc ở đâu mà lăm thế này ! Dem quăng bớt đi, chỉ tồ làm chật nhà !..

Tôi nhìn đôi lông mày cau có xếch ngược kéo chẳng hai con mắt thành tròn xoe, cái miệng thâm sít những quết trầu ngoác rộng để lộ cái lưỡi đỏ đòng đọc đang động đậy và phun ra những câu nói gắt gỏng làm tôi có thể tưởng tượng đang đứng trước một bà ngoáo ọp dũ tợn !

Thím Hai mỗi lúc một gắt nhiều làm tôi càng sợ hãi đứng im thin thít không dám cựa cậy. Tôi chăm chú nhìn Bố già đang khuân chiếc giường gỗ của tôi trên vẫn còn lăn lóc vài quả bóng nhựa và con « Toby » bằng vải. Chợt thím Hai quay lại lấy ngón tay trỏ gí mạnh vào trán tôi làm tôi ngật hẳn đầu về đằng sau mà rít lên :

— Thằng ranh con này liệu quấy vừa vừa chứ, chiều cho lăm vào rồi còn chán đồ chơi ra đây, hể còn vôi vỉnh làm nũng thì bà giết chết.

Tôi méo xệch mồm phập phều chực mếu nhưng trông thấy đôi mắt của thím Hai dữ tợn quá lại không dám khóc nữa.

Thím Hai thấy vậy dề môi ra :

— Úi dào ! trông mồm sinh nhĩ ! Nào thử khóc bà xem nào ? cứ gọi là xẻo phăng ngay cái lưỡi !

Nghe thấy vậy tôi sợ toát mồ hôi, nước mắt chạy vòng quanh, nhìn Bố già không dám gọi.

Chiều hôm ấy, ngồi ăn cơm tuy có nhiều thức ăn mà tôi cũng không thấy ngon vì trước mặt tôi còn thím Hai, chú Hai và nhiều người lạ mặt quá. Tôi rụt dè không dám tự do nhẩy tót vào lòng Bố già ngồi như mọi khi nữa. Tôi ăn mãi không hết một bát cơm và chỉ muốn bỏ

mưa nhưng khi nhìn đến con mắt gườm gườm của thím Hai, tôi lại vội vàng cố nuốt. Mỗi miếng nuốt vào tới cổ họng tôi thấy nó tung tức như vương phải một hàng nước mắt đọng lại từ buổi sáng. Non nửa tiếng đồng hồ chắt vật khờ sở, tôi mới ăn xong bữa cơm. Nếu ở nhà thì lúc này tôi đã nín lấy áo Bô già bắt bẻ đi mua chuối, nhưng ở đây, mỗi lúc ngập ngừng định cất tiếng gọi, tôi lại thấy sợ sệt, sợ sệt một tiếng quát hay một cái cốc giáng vào đầu.

Từ sáng đến giờ tôi chưa được Bô già ôm ấp lúc nào, chưa được Bô già ẵm ru ngủ bằng những câu hát tuyệt hay, tôi thấy như mình bị thiếu thốn nhiều quá! Trong bụng tôi thầm trách: Bô ơi! sao Bô lại đem em đến đây làm gì cho khổ, thà cứ để em ở nhà có phải sung sướng hơn không!

Nhưng mà thôi! tôi chịu khổ từ giờ đến tối vậy, đêm nào tôi cũng được nằm ngủ với Bô kia mà. Tôi sung sướng nghĩ đến lúc được nằm trong lòng Bô già, được Bô già dụi làn râu bạc vào má tôi mà hôn hít. Thôi lúc ấy thì tha hồ mà nũng nịu bắt đền! Tôi thấy trong bụng hết cả buồn bực và tươi tỉnh nhắm khế bài « thẳng cuội ngồi gốc cây đa » của Bô già vừa dạy cho đỡ nhớ...

Đèn điện trong nhà đã bật sáng. Thím Hai và chú Hai ngồi đọc báo nói chuyện trong phòng khách, hai người cười nói vui vẻ làm cho tôi càng thêm sốt ruột. Như thế kia thì biết bao giờ mới đi ngủ cho! Tôi sắp được nằm trong lòng Bô già đây, chú Hai thím Hai buồn ngủ đi đừng nói chuyện nữa! Tôi sắp được làm nũng Bô già đây, trời tối đi, tối mịt nữa đi cho tôi sung sướng một tí! Mong mãi mong mãi, tôi đi đi lại lại bách bộ mỗi cả chân mà « tiên-sinh » đồng hồ mới buồn dưng dình buóng mười tiếng rồi rạc như sắp hết hơi!

Thím Hai đứng dậy vươn vai, miệng ngáp tròn xoe hắt ra một câu gần như quát :

— Thôi đi ngủ !

Tôi khẽ rú lên một tiếng mừng rỡ định chạy lại ôm chầm lấy Bố già thì thím Hai gắt lên làm tôi đứng dừng ngay lại :

— Nhón rồi, tập ngủ một mình cho nó quen đi, việc gì cứ phải ôm lấy nó như vú em ấy !

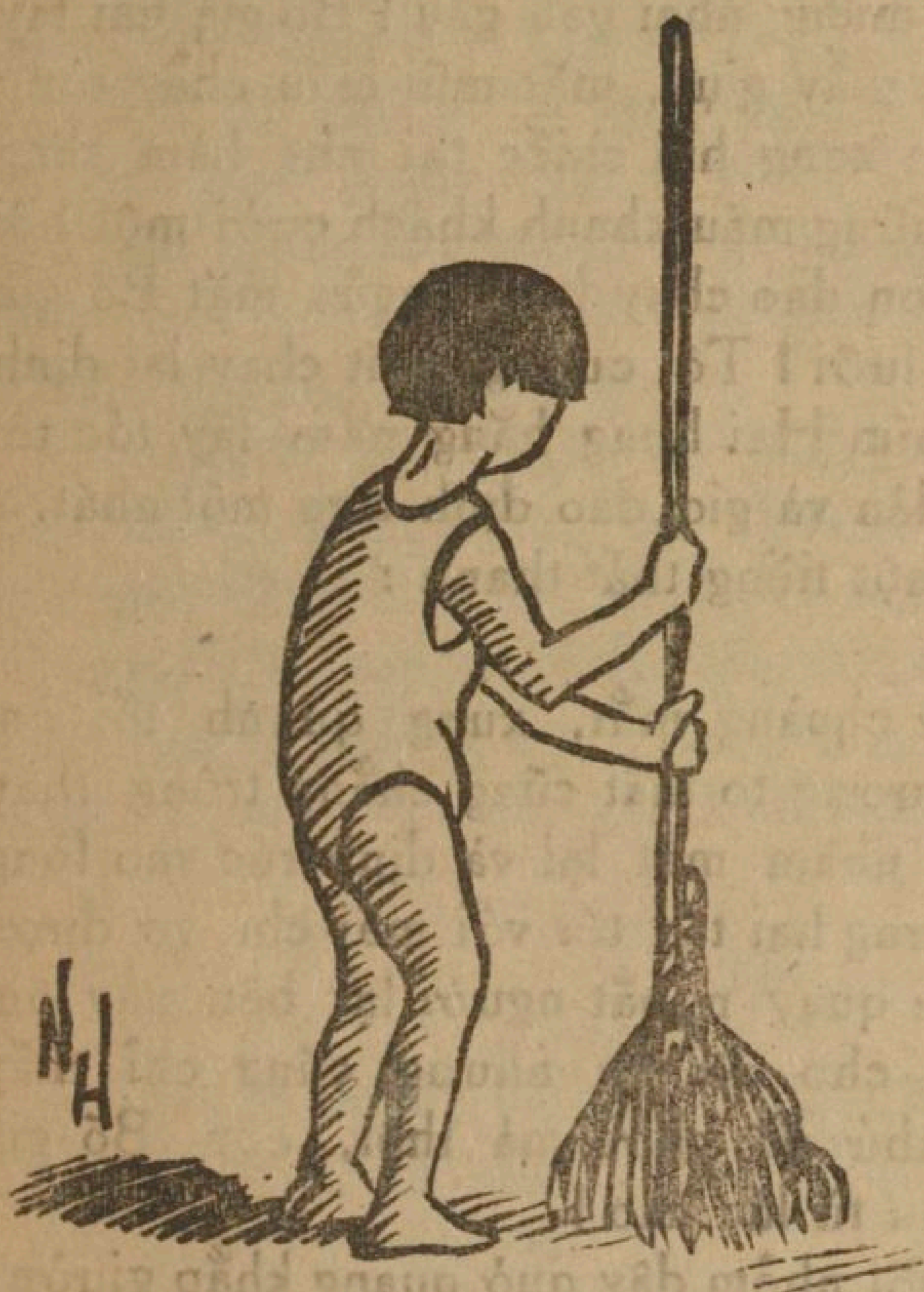
Tôi choáng người đứng ngây mặt như phỗng, không nén nổi hàng nước mắt liền òa khóc thật to và chạy lại với Bố già quên cả đôi mắt dữ tợn của thím Hai đang nhìn tôi trừng trừng :

— Liệu cái thần hồn ! Bảo không được bà đánh cho tan xác !

Bố già lẳng lặng dắt tôi vào nhà trong, bế tôi lên lòng vuốt ve lau nước mắt đang chảy ròng ròng trên má :

— Nín đi em ! ngủ đi chóng ngoan, Bố cũng nằm cạnh giường với em đây mà...

Tôi càng khóc tấm tức và chỉ muốn khóc thật dai cho đỡ cực tủi

... Rồi mới bắt đầu cầm cái chổi
lúa quét gian phòng khách

trong lòng ; bao nhiêu nước mắt tích lại từ sáng, tôi cho nó giàn giụa ra hết và chiếc khăn tay của Bố già đã ướt đầm từ lâu...

Một lát tôi đã dịu khóc, Bố già liền bế tôi ngả lưng xuống giường gỗ và khẽ vỗ lưng ru... Tiếng hát khàn khàn làm tôi lim dim cặp mắt ướt át và bắt đầu lơ mơ trong giấc ngủ chập chờn...

Bố già và tôi đang ngủ say thì thím Hai rón rén đi vào, thím lảng lạng nắm lấy cổ Bố già lôi sềnh sệch xuống bếp, thím vớ lấy con dao phay sáng loáng xẻo cụt phăng ngay hai tai của Bố và cho vào bếp nướng thật giòn rồi đưa lên miệng nhai gau gáu ! Bố già hai tay ôm lấy đầu lăn lộn giẫy giụa, mặt mũi máu chảy ròng ròng... Thím Hai ăn xong hai chiếc tai nhe hàm răng nhọn hoắt đỏ lỏm những máu khàn khách cười một hồi ghê gợn và vớ lấy con dao chạy lại lật ngửa mặt Bố già lên định xẻo nốt cái lưỡi ! Tôi cuống quýt chạy lại định ôm lấy Bố già thì thím Hai hung hăng nắm lấy tóc tôi xách bổng cả người lên và giơ dao định đưa một nhát... Tôi sợ hãi thét lên một tiếng thất thanh :

— Ôi ! Bố ơi !..

Tôi giật mình mở choàng mắt, xung quanh tối om om... Tôi cố sức giương to mắt cũng chẳng trông thấy gì. Tôi rùng mình nhắm mắt lại và định rúc vào lòng Bố già nằm bên, nhưng hai tay tôi với mãi chỉ vớ được một mảnh chăn, tôi quay ngoắt người lại bên này ôm choàng lấy Bố già cho đỡ sợ nhưng cũng chỉ thấy lưng cũng có vài thứ đồ chơi mà thôi, còn Bố già không biết đã đi đâu từ lúc nào !

Tôi hoảng hốt ngồi nhồm dậy quờ quạng khắp giường chỉ thấy đồng chăn nằm bè bè. Bóng tối ngoài hiên càng dày đặc. Giun dế càng ra sức kêu rả rích... Tôi sợ hãi khẽ cất tiếng gọi qua làn nước mắt :

— Bố ơi ! Bố !..

Tiếng gọi run run yếu ớt của tôi vang khẽ trong bóng tối và tan dần với những tiếng động ban đêm... Không một tiếng trả lời. Tôi bật mấy tiếng khóc rấm rứt vùi vùi đầu vào đồng chăn không dám ngừng lên nữa.

Tôi vợ vẫn nghĩ đến Bố già, không biết lúc này Bố ở đâu, nằm đâu, hay lại bỏ tôi mà về nhà rồi chẳng. Không, tôi chắc Bố chẳng bỏ tôi đâu. Tôi có làm gì Bố đâu mà Bố ghét tôi được. Tôi ngoan lắm kia mà ; từ sáng tôi không bắt Bố bế lúc nào, không vùi vùi cái gì và nhất là không bắt Bố làm ngựa, như vậy chắc Bố phải bằng lòng tôi lắm ; vậy mà làm sao Bố không ngủ với tôi ? À ! thôi phải rồi ! tại thím Hai không cho Bố nằm với tôi. Thím Hai ác thật ! Tôi vùng dậy định đi lục tìm Bố già thì trong bóng tối một bàn tay khô khan hiện ra quờ quạng vuốt ve lên tóc tôi ! Tôi giật mình sợ hãi kêu rú lên thì một làn râu ấm áp đã rụi vào má tôi và hai cánh tay khẳng khiu dịu dàng ôm lấy tôi theo mấy tiếng thì thầm khàn khàn :

— Bố đây mà ! khẽ chứ không thím Hai biết !..

Tôi hết kinh ngạc, ôm choàng lấy Bố già muốn hét lên một tiếng thật to, nhưng cổ họng tôi hầu như bị tắc. Tôi rúc đầu vào ngực Bố già nức nở khóc nốt chỗ nước mắt còn lại ; trong bụng tôi hoang mang sung sướng như một cây non khô héo gặp trận mưa rào !..

II

THÂM thoát, tôi và Bố già đã ở bên chú Hai được một tháng. Một tháng, biết bao nhiêu là sự cực khổ đau đớn cho tôi !

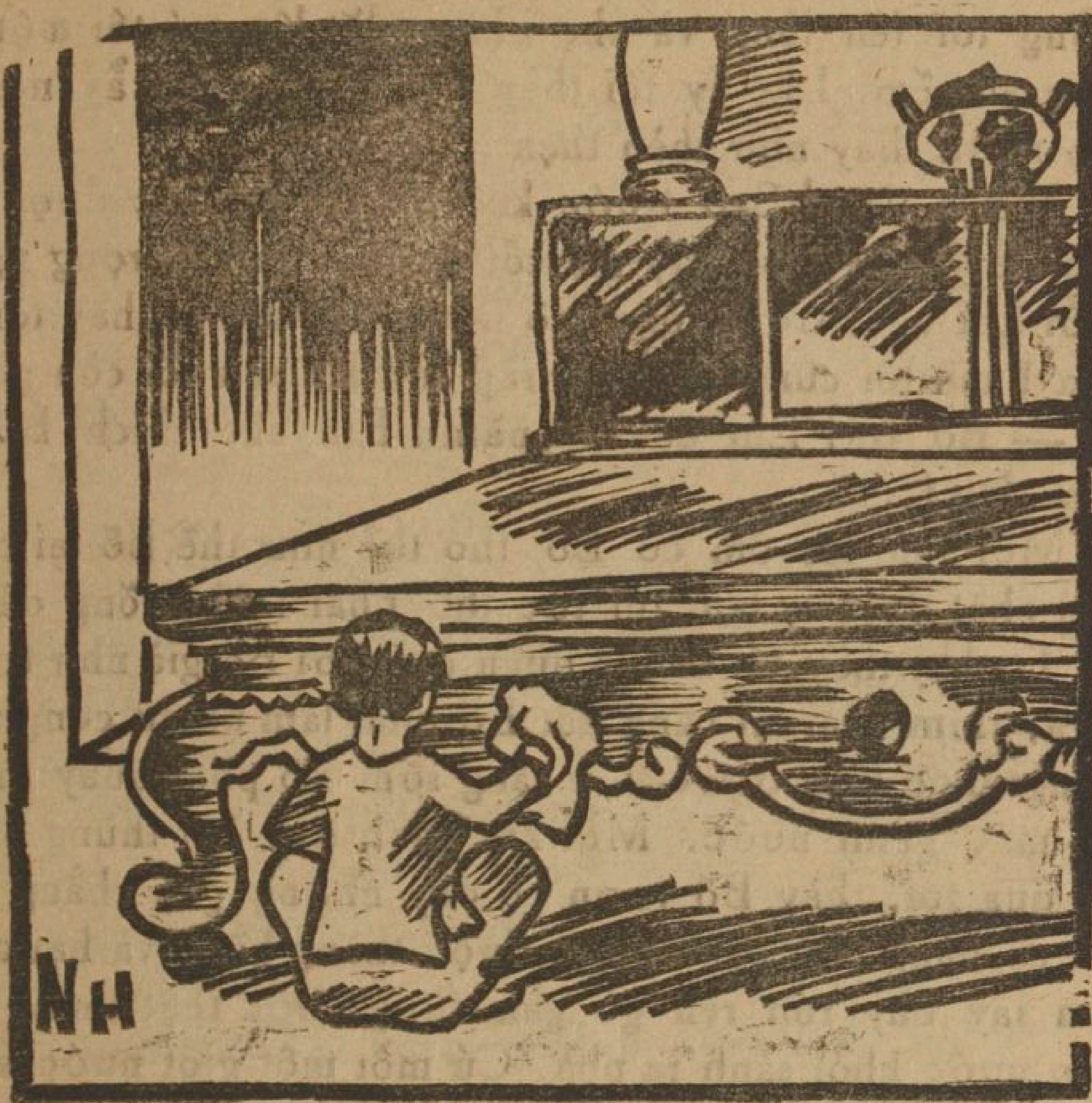
Ban ngày không bao giờ tôi được Bố già ẵm trên tay, chỉ có đêm đến thỉnh thoảng hai thầy trò mới lại được

gắn gụi nhau trong chốc lát. Tôi và Bố già tuy ở cạnh nhau mà tưởng như phải xa nhau hàng dặm... Cả ngày tôi phải đứng thờ thần chơi một mình không có ai là bạn bè, vì nhà chú Hai tôi toàn những người lớn cả...

Năm nay tuy tôi mới lên năm mà thím Hai đã bắt tôi làm nhiều việc lắm. Sáng dậy tôi phải đi lấy khăn múc nước rửa mặt xong xuôi đầu vào đây thế là tôi đã phải đứng sẵn sàng ở nhà ngoài và chờ cho chú Hai mặc quần áo xong sắp sửa đi làm là tôi le te chạy vào trong nhà vác đôi giày to lén lỏm chồm những đinh ! Xong công việc ấy tôi phải đứng nghỉ một lát rồi mới bắt đầu cầm cái chổi lúa quét cho sạch gian phòng khách. Hôm đầu tôi còn không cầm nổi cái chổi, phải hết sức mím môi lê bằng hai tay mới gạt nổi những chú rác buồng bình ! nhưng đến hôm thứ hai tôi đã tập cầm được một tay và chỉ còn hơi run run thôi. Vì yếu sức nên tôi cứ quét được vài nhát lại phải đứng nghỉ để nắn tay ! Đến hôm nay thì tôi đã thạo ghê rồi, một tay cầm nhẹ như bỡn và hất các chú rác cứ bằng bằng ! Tôi quét sạch sẽ lắm, không mấy khi còn sót một cái rác nào dù ở gầm giường hay góc tủ. Đã có lần thím Hai phải khen thăm với chú Hai : cái thằng bé thế mà nó được việc !.. Chẳng biết lúc ấy tôi có sung sướng hay không nhưng tôi cũng thấy hơi... yêu yêu thím Hai !..

Quét xong nhà thì vừa đến bữa cơm bung lên. Từ sáng làm lụng luôn tay nên tôi ăn cơm thấy ngon miệng lắm.

L rửa đến, thím Hai thường bắt tôi lấy giẻ lau ngồi tỉ mỉ lau thật kỹ những chỗ trạm trổ ở chiếc sập gụ. Đưa mảnh giẻ luồn qua những chùm nho đẹp để mồm mím và những con dơi dang cánh đều đặn, tôi cặm cùi vừa làm việc vừa ngắm những hình trạm trổ công phu hàng giờ đồng hồ không biết chán. Mỗi lần lau xong, tôi đứng

Trưa đến, thím Hai thường bắt tôi lấy giẻ lau ngồi tỉ mỉ lau thật kỹ những chỗ trạm trổ ở chiếc sập gụ.

khuyển hai tay ngả người về đằng sau mà ngắm nghía cái công trình vĩ đại của mình và tự nhủ :

— Chắc Bố trông thấy bóng thể này thì phải phục mình !

Không hiểu sao từ khi tôi bắt đầu làm nhiều việc vất vả đến giờ, tôi không ao ước thêm muốn Bố già bế như mọi khi nữa ! Tôi chỉ thích chạy lăng xăng đi đây đi đó hay cất nhắc những công việc nhẹ nhẹ là tôi sướng. Tôi thấy trong người hình như đã hơi có vẻ người nhớn rồi !

Một đôi khi cả nhà đi vắng, Bô già gọi tôi lại bế bổng tôi lên lòng và nhẹ nhàng đặt lên má tôi một cái hôn âu yếm. Lúc ấy tôi thấy e lệ khẽ lấy tay ấy má Bô già ra và thấy như thẹn thẹn !

Mà lạ thật ! Sao trước kia tôi chỉ ao ước được Bô già bế trên tay mà bây giờ tôi lại thấy hơi ngượng nghịu mỗi khi ngồi trong lòng Bô là tại làm sao ? Chắc tôi đã lớn ! mà tôi cũng lên năm sắp sửa lên sáu rồi còn gì !

— Bô ơi ! Em đã lên năm ! Em chả thích Bô bế nữa đâu !..

Mỗi lần tôi ôm cổ Bô thỏ thẻ như thế Bô lại càng ghì chặt lấy tôi, làm tôi tức thở phải toài xuống đất...

Từ khi thấy tôi không quăn quít với Bô già như trước nữa, thím Hai lại càng bắt Bô phải làm nhiều công việc nặng nhọc hơn trước. Cứ sáng sớm Bô phải quẩy thùng ra máy gánh nước. Mỗi khi gánh đầy hai thùng nước đi qua tôi, thấy Bô vươn cổ đẩy những gân chằng chịt để cố nâng cho gánh nước được thăng bằng và hai chân run lẩy bẩy rón rén gò gẫm từng bước thật thông thả cho nước khỏi sánh ra nhà. Cứ mỗi một giọt nước vô ý để bắn xuống sàn gạch là thím Hai lại rít lên như còi :

— Đi thì không trông để nước đổ lênh láng cả ra mặt đá hoa của người ta thế kia à con nỡm !

Hết gánh nước, Bô lại phải chúi đầu xuống bếp để chẻ củi làm cơm và dọn dẹp. Suốt ngày công việc luôn tay không lúc nào được nghỉ ngơi, vậy mà thím Hai nào có để cho yên thân đâu, hơi một cái lỗi nhỏ nhặt không đáng kể, thím Hai cũng lôi ra để mắng mỏ, xỉ rửa tàn tệ... Những lúc Bô già bị hành hạ chính là lúc tôi phải đau khổ nhất. Tôi thương hại Bô quá mà không biết làm thế nào để che chở cho được. Bô già tính rất nhẫn nhục và điềm đạm. Tuy bị khổ sở như vậy mà không bao giờ Bô lộ vẻ đau buồn phiền não ra ngoài mặt. Tha

hồ cho thím Hai mắng chửi tàn tệ, Bố chỉ điềm nhiên và lặng thinh không một lời cãi lại...

Có một đêm hai thầy trò xum họp, tôi thương hại Bố quá liền bá cổ vuốt ve đôi má hốc hác mà thủ thỉ:

— Bố phải làm nhiều việc, thím Hai hay mắng Bố, Bố có khổ không?...

Bố buồn rầu đưa đôi mắt sâu hoắm lơ đãng nhìn ra xa không nói... Tôi ngược mắt không thấy Bố trả lời, liền lay vai hỏi lại lần nữa. Bố từ từ cúi xuống ôm tôi sát vào ngực và tôi đã nom rõ hai giọt nước mắt long lanh đọng trên làn mi thâm quầng. Tôi cuống quýt ôm choàng lấy Bố sợ hãi:

— Kìa sao Bố lại khóc! em có làm gì Bố đâu!

Bố thở dài khẽ lắc đầu:

— Không em ạ! Bố khóc là khóc vì thương hại em không nơi nương tựa tử tế, vậy mà Bố không chịu đựng được sự kham khổ nhọc nhãi thì lấy ai là người ở lại chăm nom săn sóc cho em. Thôi thì cũng đành một mình Bố chịu khổ nhọc mà thấy em được no đủ sung sướng là Bố yên lòng rồi...

Nghe Bố nói một thôi dài, tôi chẳng hiểu gì cả nhưng thấy vẻ mặt Bố buồn thiu, nước mắt chảy giàn giụa, tôi cũng không nén nổi sự xúc cảm gục đầu vào lòng Bố khóc thồn thức...

Lúc này tôi chỉ mong ước cho tôi nhón bổng ngay lên để làm được nhiều công việc nặng nề giúp Bố già.

*
* *

TRƯA hôm ấy, theo lệ thường, tôi cầm một nắm giẻ lau đi đánh sập. Lau được một mặt sập, tôi mỏi tay quá đặt mảnh giẻ xuống ngồi nghỉ một lát... Tôi đưa mắt vờ vờ ngắm những bức tranh sơn-thủy treo trên tường, những bức thêu con hạc, con phượng dài thượt

tự trần nhà chằm gần sát đất, lại cả những bức rèm Nhật-Bản ghép bằng những « chiếc đũa » dài trắng bóng trên vẽ đủ các mẫu, mỗi khi có gió, hàng đũa chạm vào nhau kêu lách cách đến vui tai !.. Trong cùng, một chiếc đỉnh lớn trên nắp có con sấu ngồi nhe nanh dữ tợn. Hai bên ngoài cùng sừng sững một đôi lọ cổ Khang-Hy trong vẽ những cô tiên sinh đẹp, đôi lọ to lớn quá, để thường hai tay ôm không xuể ! Bất chợt tôi khẽ kêu lên một tiếng mừng rỡ ; kìa ! rõ ràng có con cánh cam đậu trên miệng lọ. Mình nó xanh biếc và óng ánh đẹp vô ngần... Tôi vội trèo lên sập rón rén lại gần kiểng chân định chộp lấy thì con vật quái ác hình như đã biết trước vội bay vù đi mất ! Tôi hoảng hốt sẵn chiếc giẻ lau cầm ở tay vội vàng đập với theo thì mảnh vải loai thoai móc ngay vào chiếc đế lọ thế là chiếc lọ lăn chiêng ngay xuống đất.

Tôi sợ tái mặt mắt đứng nhìn những mảnh lọ vỡ, người run bắn bật như lên cơn sốt rét...

Thím Hai ở trên gác nghe thấy tiếng đồ vỡ chu chéo lên lạch bạch chạy bổ xuống... Tới bậc cửa, thím đứng sững người, miệng há hốc, lặng đi. Tôi sợ quá ôm mặt khóc thút thít. Như chợt tỉnh, thím Hai lồng lên, mặt tím bầm, vợ vội lấy cái phất trần cứ nhè đầu và mặt mũi tôi mà vụt...

— Quân ăn hại ! Quân ăn hại ! Mày giết bà, mày giết bà !...

Cứ mỗi câu rít lên ở hai hàm răng nghiền vào nhau ken két là một làn mưa roi lại giội vào người tôi rào rào.

Tôi chỉ kịp thét lên được vài tiếng :

— Ôi Bồ ơi ! Cứu em với !....

Thế là tôi mê đặc và thiêm thiếp dưới đà roi bay vun vút mỗi lúc một tới tấp...

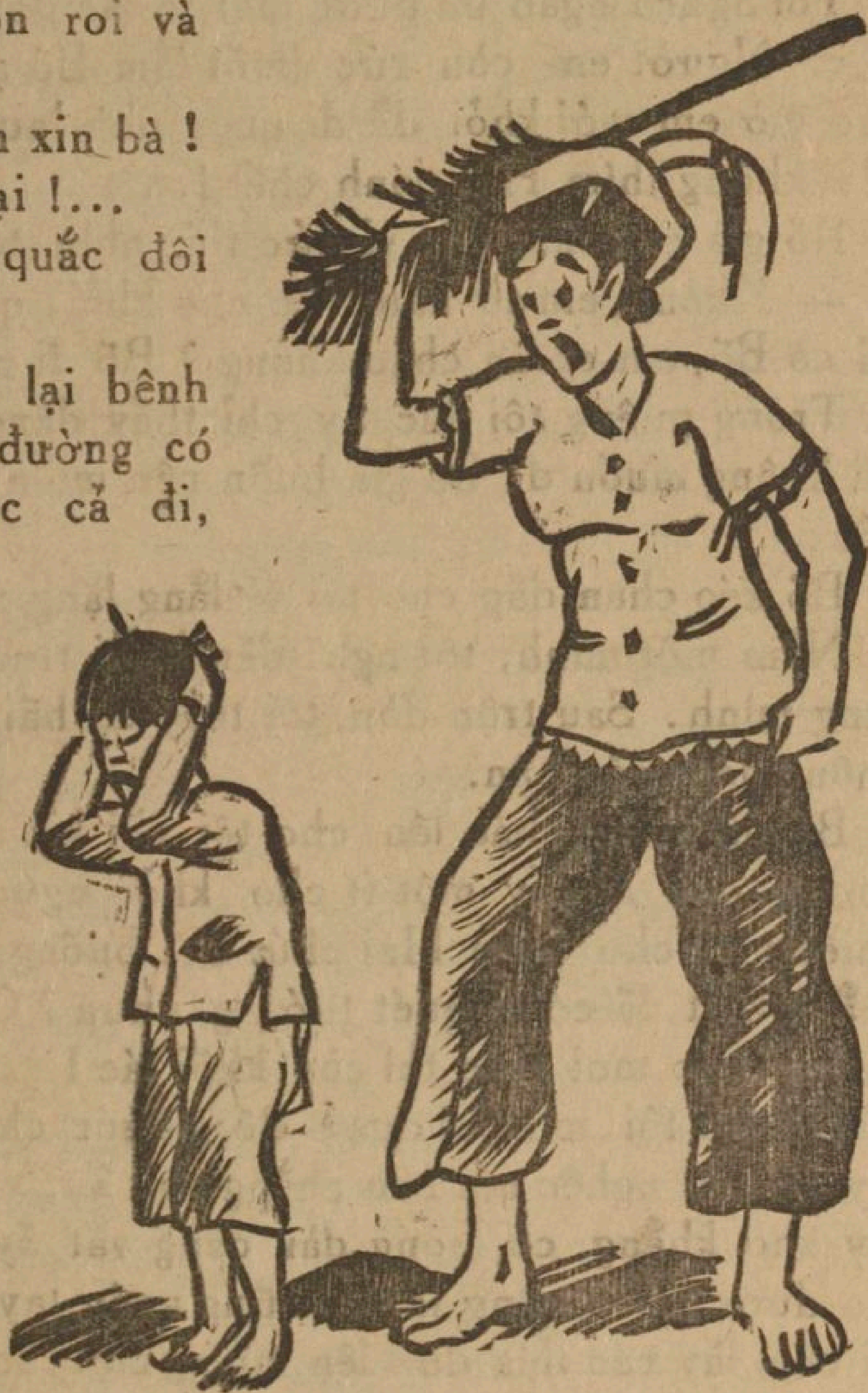
Bố già đang cặm cùi chẻ củi trong bếp đột nhiên thấy tiếng thím Hai kêu thét ầm lên vội quăng con dao dựa chạy lên.. Ông đứng sững lại ngây mặt nhìn đồng lõa với một trận đòn tàn ác đang giáng vào mình hăng bé con. Bỗng nhiên mắt ông sáng ngời, ông quả quyết xông vào trước mặt thím Hai dang hai tay khẳng khiu ra hứng lấy những ngọn roi và van vủ :

— Thôi con xin bà !
Em nó chót đại !...

Thím Hai quắc đôi mắt dữ tợn :

— À mày lại bênh nó hả ! Có đường có nẻo thì bước cả đi, bà không hoài cớ m chứa những đồ ăn hại...

Bố già cắn răng cố nén sự tức giận cúi xuống bế đứa bé mình mấy tím bầm và vô tình để rơi hai giọt lệ nóng bừng vì căm giận...

Thím vợ vội cái phốt trần cứ nhè đầu và mặt mũi tôi mà vụt.

TRỜI vừa sáng rõ, tôi giật mình choàng dậy thấy mình mảy đau như dằm. Sức nhớ đến trận đòn hôm qua tôi nhìn lại thấy hầy còn nguyên những vết lằn nổi từng cục... Tôi muốn cựa mình gượng ngồi dậy thì một bàn tay thân thiết của bố già không biết ngồi cạnh từ bao giờ, đỡ lấy người tôi và bắt nằm xuống :

— Thế nào ? Em đã đỡ đau chưa ?...

Tôi ghen ngào ứa nước mắt sẽ lắt đầu :

— Người em còn rức buốt lắm Bố ạ ! Không biết bao giờ em mới khỏi để đi quét nhà lau sập cho thím Hai không thím Hai đánh chết !....

Bố già cau mặt đầy vẻ tức tối, nhìn tôi thương hại :

— Không, em cứ nằm yên cho khỏi, quét nhà lau sập đã có Bố, em có ăn cháo không ? Bố đi nấu nhé ?...

Trong miệng tôi lúc ấy chỉ thấy đắng ngòm nhưng tôi không muốn để Bố già buồn nên miễn cưỡng khẽ gật đầu .

Bố kéo chăn đắp cho tôi và lẳng lẳng xuống bếp.

Nằm một mình, tôi nghĩ đến buổi trưa hôm qua mà rùng mình. Sau trận đòn, tôi thấy sợ hãi thím Hai chứ không dám oán hận.

Bố đã bung cháo lên cho tôi rồi kia.... Thôi tôi cố gượng đau ăn lấy một ít cho khỏe người rồi còn làm nhiều việc cho thím Hai chứ. Cái buồng khách lúc này chẳng biết đã có ai quét tước gì chưa ? Gậm tủ chè mà không khéo moi móc thì còn khối rác !

Đã lâu tôi mới lại được Bố già súc cho ăn ; vẫn bàn tay dài lêu nghêu nổi gân chằng chịt ấy, vẫn những ngón tay khô khăng có móng dài cong vắt ấy, tôi quên làm sao được. Tôi trông thấy những ngón tay thân yêu xúm lại cầm lấy cán thìa đưa lên miệng một cách ngoan ngoãn mà yêu mến chúng quá chừng..... Cháo hoa nhạt nhẽo chẳng có mùi vị gì nhưng được chính tay bố già bón cho,

tôi thấy như mình được nuốt những ngum sữa thơm tho ở bầu vú của người mẹ... Tôi ăn một bát cháo dưới làn mắt hiền từ trầu mền của người bố già ; cái nhìn ấy, ôi ! Sao nó thiêng liêng dịu dàng đến thế...

*
* *

QUA hôm sau, tôi đã bớt nhiều... Được Bố già bóp rượu cho, những vết lằn đã đỡ rức rồi và tôi lại chập chững đi lại được...

Tôi thấy thím Hai hay lườm tôi quá và mặt cứ hăm hăm không được vui. Có lẽ thím Hai buồn lắm vì đã mất chiếc lọ cổ quý giá. Tôi thường được nghe thấy thím Hai khoe với những khách đến chơi rằng chú Hai đã phải lặn lội sang tận Vân-nam mới mua được đôi lọ ấy với cái giá ba trăm đồng của một ông thầy Tàu. Thím giữ gìn đôi lọ cẩn thận lắm. Thỉnh thoảng chính tay thím Hai mới dám lau và không khiến ai hết cả. Thím đã có lần đe bọn người nhà :

— Đứa nào mà đánh vỡ đôi lọ này thì cứ gọi bán cả cơ nghiệp đi cũng không đủ đền !

Vậy mà tôi đã sảy tay làm vỡ, thật tai hại cho thím Hai ! Thím dận dữ đánh đập tôi như vậy là phải lắm. Tôi chỉ hối hận vì mình mà làm cho thím Hai thiệt mất một vật quý có tiền cũng không thể mua lại được... Tôi thấy trong lòng áy náy thắc thỏm và chỉ muốn thím Hai tha hết tội lỗi cho tôi và đừng ghét bỏ tôi nữa....

Tối hôm ấy tôi đang chập chờn sắp ngủ thì Bố già lén vào... Tôi sung sướng ngồi dậy và sà vào lòng Bố....

Thấy Bố im lặng giờ lâu, tôi vòng tay qua cổ Bố áp làn má mịn màng của tôi vào cằm Bố nũng nịu :

— Bố nghĩ gì thế, Bố không yêu em đi !..

Bố trầm ngâm nhìn ra bóng tối, một lát cúi xuống khẽ gọi :

— Này em !

Tôi chợt dạ ngược mắt lên :

— Gì cơ !...

— Mai Bố muốn đem em về quê Bố ở, em có về không?

Tôi ngạc nhiên chớp mắt liền mấy cái hỏi lại :

— Về quê thật à ! Thế thì sướng quá nhỉ, Bố cho em về nhé !

Như chợt nhớ điều gì, tôi sợ hãi níu lấy áo Bố :

— Nhưng mà còn thím Hai ! Làm thế nào ? Thím Hai biết thím Hai đánh chết !...

Bố già mồm mím cười nhìn tôi thương hại :

— Không sợ, chúng ta đi sớm, thím Hai không biết đâu ; nhưng về quê với Bố khổ lắm, em có chịu được không ?

— Chịu được, em chỉ sợ thím Hai thôi !...

Bố sung sướng cúi xuống ôm tôi hôn một cái thật dài và bắt tôi nép đầu vào ngực.

III

LÀNG Vũ-Bản cách xa tỉnh lỵ Phú-thọ hơn mười cây số... Làng tuy ở vào một nơi hẻo lánh nhưng dân cư rất đông đúc... Phần đông trai tráng chăm chút về nghề nông nên sản đất cát làng nhiều màu mỡ, cứ mỗi vụ gặt ai đi qua cánh đồng làng cũng phải quáng mắt vì những thửa ruộng mông mênh vàng lóa những bông lúa nặng trĩu...

Xung quanh làng, lũy tre dày dạn bao bọc có thể bèn bĩ gấp mấy những bức tường thành kiên cố và nhờ đấy dân làng mới được ăn no ngủ yên trong những đêm rừng gợn khủng khiếp của núi rừng.....Cứ lấy con mắt mà ước lượng, thì ta có thể cho là làng không rộng lắm. Nhưng có sinh hoạt ở đấy, ta mới biết là nó không hẹp quá. Nó có một vẻ sầm uất, và nhộn nhịp...

Trong làng chia ra làm hai thôn. Thôn thượng và thôn hạ. Mỗi thôn có ước chừng ba trăm xuất đình và ngót bảy chục nóc nhà.

Hôm nay trong thôn Thượng vừa có một chuyện lạ ! Các bà nội chợ bỏ chợ chổng cả gánh hàng ngoài chợ, xúm xúm lại bàn tán chuyện trò với nhau rất bí mật !.. Họ bấu môi dầu mỡ để tranh nhau bàn cãi mỗi người một lẽ rất kịch liệt. Mà rút cục cãi nhau mãi như mò bò cũng chẳng một ai tin ai là đúng lẽ ! Chán những câu nói gắt gao chắc chắn như đóng đinh vào cột, họ lại ghé vào tai nhau mà thì thầm những lời phỏng đoán vu vơ..

NH

Sáng sáng tôi xách chiếc thùng con ra vườn tưới rau

Câu chuyện của họ kể cũng lạ thật !

« Anh Cu-Nhón trong xóm Đông bỏ làng ra đi đã ngoài hai mươi năm nay. Bây giờ anh ta lại đột nhiên trở về làng với một đứa con trạc năm sáu tuổi trông rất kháu khỉnh và trắng nõn như hòn bột ! Hai mươi năm trước đây, dân làng ai còn lạ gì cái anh chàng ục ịch dờ hơi ấy nữa ! Cứ nói đến thằng Cu-Nhón là các cụ lại bật buồn cười cho con người kỳ-cục dờ dờ ương ương lảnh như hòn đất ! Tiếng nói của anh ta thì choang choang như lệnh võ. Dù ai có câu chuyện gì kín, hỏi anh ta cũng cứ bô bô nói toạc móng heo cho cả tổng biết ! Có ai trách móc, anh ta chỉ nhe hai hàm răng bần cước ra mà cười ! Thật là tính nết tuềnh toàng bộc tuếch, khắp cả xóm không ai lại như anh ta ! ấy người phải cái tính thì thế nhưng mà anh ta tốt bụng đáo để đấy ! Trong thôn nhà ai có ma to giỗ nhón là lăng xăng chạy đến làm giúp ngay chẳng cần phải mời đón lôi thôi gì cả.

Nhưng mà chỉ thương hại anh ta có một tội là nghèo kiệt quá. Suốt ngày làm quần quật ngoài đồng mà không đủ ăn. Xưa kia gia đình anh cũng không đến nỗi nghèo túng cho lắm. Thầy bu anh được ông cụ để lại cho vài mẫu ruộng, cả nhà trông vào đấy nhờ giờ cũng thừa ăn. Nhưng một năm kia xảy ngay đến cho gia đình anh một cái « tai bay vạ gió » ; không biết quân khốn nạn nào đã giúi ngay bã rượu lậu vào thửa ruộng nhà anh rồi báo tỉnh... Thế là thầy bu anh phải lo liệu chạy chọt mấy tháng giờ trên cửa quan và bán cả ruộng đi mới đủ gỡ tội.

Lo liệu xong, thầy anh nghĩ uất ức quá đâm ra ốm liệt giường và sau mấy trăm bạc thuốc thang cũng chẳng khỏi, thầy anh mất đi để lại cho gia đình anh nỗi túng thiếu khổ sở... Còn u anh sau đấy hai năm cũng bị bệnh mất và anh trở nên một người bơ vơ với

hai bàn tay trắng. Lo ma chạy cho mẹ xong xuôi được ít lâu, anh liền cuốn khăn gói và từ biệt làng ra đi mất tăm tích không còn ai hiểu biết anh đi đâu nữa... Thời gian trôi qua, rồi hình ảnh anh Cu-Nhón mỗi ngày một phai nhạt trong trí nhớ của mọi người... »

Vậy mà đến nay, đã hơn hai mươi năm rồi, anh ta lại trở về và đem theo cả một thằng bé trông kháu quá ! Là thật ! Không biết đứa bé ấy ở đâu !..

Trong gian nhà Hội-dồng, mấy ông đàn anh cũng đang ngồi uống nước nói chuyện bàn cãi đến việc anh Cu-Nhón kịch liệt lắm. Cụ « Tiên » cố gườm đôi mắt lèm nhèm nhìn qua cặp kính trắng đeo trễ xuống tận sống mũi hất hàm hỏi ông Phó :

— Các ông bảo sao ? Con nó chắc !...

Ông Phó vừa xua tay rồi rít vừa cố gân cổ rít nốt hơi thuốc lào, ông thông thả ngửa cổ nhả khói đặc kịt cuồn cuộn bay lên nóc nhà và chiêu một ngụm nước rồi mới chậm rãi :

— Không được ! Con nó thế nào ! Người thì đen như củ tam-thất, xấu xí như ma, để làm sao được cậu con « công tử bột » thế !...

Cụ Tổng tay vân vê bên ria đen nhánh gật gù :

— Ừ, mà cũng có lý ! Thằng bé con ăn mặc sang lắm, tuyền một thứ quần áo vải chức bầu trắng « bốp », chắc con ông thông ông phán gì đây !...

Chợt ông Lý-Cựu vỗ đùi đánh đét một cái, reo tướng :

— A phải rồi ! thì nó chẳng gọi lão ta bằng « Bố » là gì đấy ! Thế mà tội mình cứ ngồi cãi vã nhau mãi ; chí ngu ! thật chí ngu !...

Các cụ hớn hở vuốt râu cười khanh khách chịu là phải và chẳng mấy chốc cái tin anh Cu-Nhón bắt được con chủ ở tỉnh về nuôi lan ra nhanh như tên bắn... Họ biết vậy nhưng vẫn còn ngờ vực lao sao hỏi lẫn nhau ;

- Quái ! sao nhà ai có con lại để cho anh ta nuôi nhĩ ?...
— Tôi chắc nó chết cả bố lẫn mẹ !
— Rõ lần thần ! thế họ hàng nhà nó vớt đi đâu ?....
— Ừ nhĩ ! Rõ tội nghiệp thằng bé, bằng tí tuổi đầu chả biết có chịu được kham khổ không !...
— Cái anh chàng thế mà tốt phúc, bỗng nhiên vớ được đứa con nuôi nom hay tề !...

Họ còn xì xào bàn tán nhiều nữa.

Nhưng mà được cái dân làng Vũ-Bản không hay thóc mách lâu. Họ chỉ ồn ào anh Cu-Nhón được một giao rồi lại quên ngay và bây giờ họ chỉ còn biết một việc là : anh Cu-Nhón đã về, thế là làng họ lại được thêm một xuất đinh thế thôi !...

*
* *

TỪ ngày tôi về nhà quê ở với Bố già, tôi đã sống một cuộc đời mới lạ và khác hẳn ở nhà thím Hai.

Những lũy tre xanh, những bức tường vách cùng với những cụm đa mọc xum xuê, đối với tôi có vẻ mật thiết gấp mấy những đồ đạc huy hoàng sang trọng của chú Hai bấy la liệt trong phòng khách...

Ban ngày, thường gặp những người nhà quê chất phác giản dị vác cây dật trâu ra đồng, tôi thấy họ sao mà hiền từ vui vẻ đến thế. Sống chung đụng với họ, tôi thấy lòng tôi được thư thái dễ chịu và không bị những câu mắng mỏ gắt gỏng hay những cái lờm nguýt hằn học làm tôi phải sợ hãi lo lắng... Sống bên cạnh Bố già, nơi thôn quê đầm ấm đã đem lại cho tôi những ngày êm đềm đầy thi vị và những sự cực tũn đau khổ xưa kia hầu như đã dịu dần và quên hẳn trong trí nhớ của tôi...

Khi mới về làng, Bố may cho tôi mấy chiếc quần áo bằng vải nâu dầy cộm cộp. Trông thấy bộ quần áo thô kệch xấu xí, tôi giẫy nảy và phụng phịu đối không chịu

mặc... Sau mất mấy ngày, Bố già đồ dành mãi, tôi mới dần lòng chịu mặc một chiếc áo thôi!

Cách ăn mặc đã giản dị, sự ăn uống lại còn giản-dị hơn. Bữa cơm nào cũng chỉ có rau muống chấm tương hoặc rau ngót nấu canh ăn với cà pháo là xong bữa. Trông mâm cơm đặt chơ chổng vài thức ăn rau dưa với mấy chiếc bát dẹt, tôi thấy nó ngon lành và cao quý gấp mấy một mâm cơm đầy món ăn ngào ngạt ở nhà thím Hai. Được ăn những quả cà pháo trắng nõn giòn tan, có vị hơi chua chua với những ngọn rau vừa hái ở ao nhà, tôi thấy nó ngon lành và thơm tho hơn cả những món thịt cá tanh tươi béo ngậy!

Trong bữa cơm, tôi tha hồ tự do chuyện trò cười nói với Bố già, không có ai cấm đoán. Những câu nói dịu dàng, những cái nhìn âu yếm nó có một mãnh lực ghê gớm bắt tôi phải quên hết nỗi thanh bạch nghèo túng của Bố già và chỉ nhìn thấy trước mặt cái tình dùm bọc thiêng liêng của một tấm lòng cao cả. Tôi đã nhận thấy hạnh phúc không phải chỉ có ở những giàu sang cao quý, nó có thể xuất hiện bất cứ ở đâu miễn là không có sự gì cản trở hay tàn phá...

Bố già suốt ngày chỉ cặm cụi ngồi chẻ tre đan rổ rá đem ra chợ bán. Bố đan khéo lắm, tay luồn những nan tre nhanh thoăn thoắt và thật đều đặn. Mỗi khi đan xong một chiếc, Bố lấy hai đầu gối nắn lại cho thật tròn, và xếp vào từng chổng cao ngất.

Cứ mỗi sang Bố lại quấy gánh hàng đem ra chợ bán, một chốc xong buổi chợ, Bố lại thúng thính gánh về vài chiếc rổ ế trong đựng dăm bơ gạo và vài củ khoai làm quà cho tôi!

Ngoài việc đan lát, Bố còn giống vài chục luống rau ở ngoài vườn và thả dầy một ao rau muống. Mấy thứ rau mọc quanh dăm đem ra ăn, Bố chẳng phải mất một

xu mua đồ ăn và lại còn thừa thãi đem ra chợ bán lấy tiền đem về.

Ở nhà, tôi chẳng phải làm việc gì cả. Chỉ sáng sáng tôi xách một chiếc thùng tưới con con đem ra vườn tưới cho mấy luống rau và len lỏi trong những cụm lá bắt những con sâu rau vắt cho gà ăn. Xong công việc, tôi lại nhảy đi chơi hay lủi vào vườn nghịch đất chân tay lấm láp như vùi.

Một bận tôi đang đúc đế mèn cho gà thì Bô trông thấy gọi lại:

— Em đừng nghịch bần nữa, vót hộ Bô ít nan đi !..

— Em biết vót thế nào !..

— Không biết thì phải tập chứ, đây nhé em trông kỹ Bô vót đây này, khó gì đâu !..

Tôi chăm chú nhìn Bô già cầm dao đưa nhanh thoăn thoắt trên chiếc nan tre sò sỡ, chỉ một loáng chiếc nan đã nhẵn nhụi và đẹp nồn ! Xem Bô già vót vài chiếc nhanh chóng và dễ dãi quá, tôi cũng cầm lấy dao vót thử một chiếc xem sao. Tôi bắt chước khế đưa lưỡi dao lướt trên vỏ nan như Bô, nhưng lưỡi dao chẳng ăn vào nan tí nào mà lại làm cho chiếc nan gòn gòn thêm, tôi tức mình ấn mạnh lưỡi dao một chút để vót lại thì chiếc nan đã cụt mất một nửa rồi !

Bô già trông thấy phì cười làm tôi thẹn đỏ cả mặt, quảng dao nững nịu :

— Đây, đã bảo em không biết vót mà !

— Thì em thử cố vót lại chiếc khác xem nào ; nhưng đưa hơi nhẹ nhẹ tay thôi, chứ dao chưa ăn vào da nan em đã vội nóng ruột ấn mạnh tay sẵn cụt phăng nó đi thì còn làm trò chống gì được ; cần nhất là phải kiên tâm, đừng nóng nảy thì mới được, nào em vót nữa đi, Bô xem có khéo không nào !..

Tôi cầm lấy chiếc nan khác nghe lời Bô cố vót thật

khéo léo tỉ mỉ cẩn thận từng tí một. Chiếc nan lần này không bị đứt nữa nhưng chưa được nhẵn nhụi và đều đặn cho lắm.

Biết vậy, nhưng Bố già cũng cứ khen nức nở và lấy ngay chiếc nan đó cạp vào chiếc rổ đang đan dở. Tôi sung sướng tưởng như chiếc rổ đẹp đẽ kia cũng là một phần khó nhọc của mình chung đúc nên và lại hăm hở vót thật nhiều nan, cái nào tôi cũng nhận thấy càng đẹp để tinh xảo hơn cái vót trước nhiều lắm !..

Vài hôm sau tôi đã là một anh thợ vót nan rất khéo của Bố già và từ đấy tôi ít năng đi chơi, chỉ hay ngồi quanh quẩn bên Bố vừa nghe Bố hát vừa vót nan hộ Bố và họa theo...

Suốt ngày hai thầy trò đã vui vẻ là việc đề đem cái công khéo léo đổi lấy hai bữa cơm ngon lành...

BA năm qua...

Bây giờ tôi đã nghiêm nhiên là một cậu bé nhà quê sinh sản ngày ngày cắp sách đi học...

Từ lúc trong nhà được dồi dào đồng tiền, Bố già liền ra trường làng xin cho tôi học.

Mấy buổi đầu, tôi thấy bố ngỡ và sợ sệt cái nhà trường rộng rãi to lớn và những anh học trò nghịch ngợm như quỷ sứ. Mỗi buổi đến trường là tôi len lét đứng im một chỗ không dám chuyện trò đùa giỡn với ai. Những đứa tinh nghịch đầu bò đầu bướng thấy vậy hè nhau vây xung quanh lấy tôi mà reo hò : — Ma mới ! ma mới ! chúng mày đi làm thịt nó đi cho ông !...

Tôi sợ hãi rúm người lại, ngơ ngác nhìn xung quanh, chỗ nào cũng chỉ thấy những cái đầu trọc nhẵn thín nhe răng, mím miệng, trợn mắt dọa dẫm tôi ! Không biết làm thế nào, tôi khóc tướng lên và nhón nhác gọi :

— Bô ơi !... Bô !...

Chúng nhìn thấy cái mép tròn xoe của tôi đang mếu xệch thì lăn ra mà cười và dài mồm nhại lại:

— Mổ ơi ! Mo...o... ố !...

Tôi càng khóc chúng càng lăn xả vào trêu ghẹo. Sau khóc chán tôi đành chịu làm cái bung xung cho chúng nghịch ngợm hết buổi học vậy...

Thấm thoát tôi đã đi học được hơn một tháng. Những bài thầy giáo ra cho, tôi học rất chóng thuộc. Trong lớp tôi không hay nghịch và nói chuyện nên thầy giáo yêu tôi lắm. Mỗi buổi tan học, tôi sung sướng đem sách ra khoe với Bô già những lời phê khen ngợi của thầy giáo. Bô chẳng biết một chữ gì nhưng cũng cầm lấy quyển vở giơ lên tận mắt cố đọc xem trong ấy viết những gì !

Cuối năm học tôi được lên lớp một cách dễ dàng và chỉ khổ con gà mái nuôi nấng từ nhỏ phải đem ra giết thịt ăn khao !

Qua năm sau nữa, tôi cũng được « thăng chức » như lần trước và lần này còn được thêm một phần thưởng ôm không xuể.

Nhìn đóng sách quý trên tay, tôi thăm cảm ơn Bô già vì chính Bô đã làm cho tôi cố gắng vì những lời khuyến khích an ủi trong khi tôi đang làm bài và học bài...

*
* *

LĨNH thưởng xong được vài hôm, tôi đã phải sắp sửa để thu xếp theo thầy giáo và anh em lên tỉnh thi.

Sáng sớm hôm lên đường, Bô già tiễn chân tôi ra đầu làng, đưa cho tôi năm đồng bạc và dặn dò:

— Em cứ an tâm mà tin ở sức mình. Bô chắc Trời Phật cũng chẳng nỡ bắt hai ta phải thất bại đâu !...

Tôi cảm động rơm nước mắt nắm chặt lấy tay Bô già, cả quyết : — Bô cứ yên lòng, em xin cố hết sức !...

Con ơi, thầy đã về !...

TÔI điên cuồng chạy ra sân trường lộn tung phèo một cái cho đỡ sung sướng !

Tôi đã đổ !...

Tôi tung tăng nhảy cẫng lên, chạy cảm cổ khắp sân trường và gặp ai tôi cũng nắm ghi lấy vai lắc mạnh :

— Đổ không ?...

— Đổ !...

Thế là tôi ôm choàng lấy anh ta như thằng điên để chia sẻ cái vui sướng nó đang lồng lộn trong người ! Có lẽ tôi điên thật ! Từ lúc trông thấy tên trên bảng thi, tôi ghen ngào cảm động không thở được, mắt tôi hoa lên trông vật gì nó cũng quay cuồng nhảy múa như hóa dại.

Tôi định chạy bay đi tìm anh em thì gặp thầy. Tôi dậm bở lại ôm chàng lấy và hét thật to :

— Thầy ơi! con đỗ rồi!...

Thầy giáo tùm tùm cười khẽ xoa đầu tôi và dắt lại bảng thi. Một cánh rừng người hỗn độn đang ra sức gào, thét, xô, lấn, chen, đẩy... Họ húc nhau để cố rúc vào được gần bảng và lại toài ra với hai bộ mặt: một thì cười nói tươi tỉnh vỗ tay giậm chân ầm ỹ, một thì đầu bù tóc rối, mặt mũi bơ phờ, dáng điệu buồn thiu như vừa ở nhà tang ra! Cánh rừng người vẫn dần và anh em đã tề tựu đủ cả. Trong lớp tôi đi mười lăm người trượt mất bốn anh. Thầy giáo tươi tỉnh khen ngợi những anh đã... chiếm bảng vàng và an ủi mấy anh không may giẫm phải vỏ chuối!... Trời đã xế chiều, thầy trò tung bừng vui vẻ kéo nhau ra ga trở về làng...

*
* *

VỪA về đến cổng xóm, tôi cầm cổ chạy thật nhanh để tránh những lời hỏi thăm của người làng qua lại...

Trong bụng tôi phác sẵn một trương trình để đón rước sự thành công của mình thật long trọng! Tôi nhất định phải làm cho Bố già thật sung sướng và phát điên lên như tôi thì mới nghe! Chắc bây giờ Bố đang thắc thỏm lắm đấy, nhưng khi về tôi phải làm ra mặt buồn rầu cho Bố thất vọng rồi lúc nào Bố sắp thở dài tôi mới nói thật cho Bố biết! Bật cười vì trò chơi ấy cũng hay hay, tôi sung sướng rảo bước rẽ vào ngõ...

Vào đến cổng tôi khẽ nâng tấm cửa gỗ cho khỏi kêu và rón rén đi vào sân...

Tôi chưa kịp nhận xem Bố đứng ở đâu thì, chợt tôi giật mình kinh hoàng; một người lạ mặt vừa ở trong nhà nhẩy xổ ra ôm choàng lấy tôi, miệng lắp bắp:

— Con ơi! Thầy đã về!

THIỆN-KIỀU

MỘT CON ÁC MỘNG

Sự dị đoan là biểu hiệu của một tinh-thần yếu hèn !

Một hôm, ông Caton là một trong những người hiền ở thành Rome, tiếp một người quen ở nhà quê ra thăm. Hắn có lẽ đang bị rối loạn. Caton thấy vậy mới hỏi rằng : « Anh làm sao thế ? Có chuyện gì không »

— «Ồ ! một chuyện thật quan-hệ. Hồi hôm, tôi nằm mộng thấy con chuột ăn mất một chiếc giày tôi. Anh là người thông-thái, anh hãy giải giùm giấc mộng ấy xem tôi sẽ có gặp tai-nạn gì không ? » Caton trong bụng rất buồn cười nhưng cố

trấn-tĩnh, lấy vẻ nghiêm trang và giả-tảng suy nghĩ kỹ-lưỡng lắm. Thấy anh lảng giềng càng lo-lắng thêm lên, ông mới bảo : « Không sao, anh cứ yên lòng, chuyện ấy chỉ xấu một chút thôi ; mà điều đáng lo là nếu... »

— Gì nữa, làm ơn nói luôn.

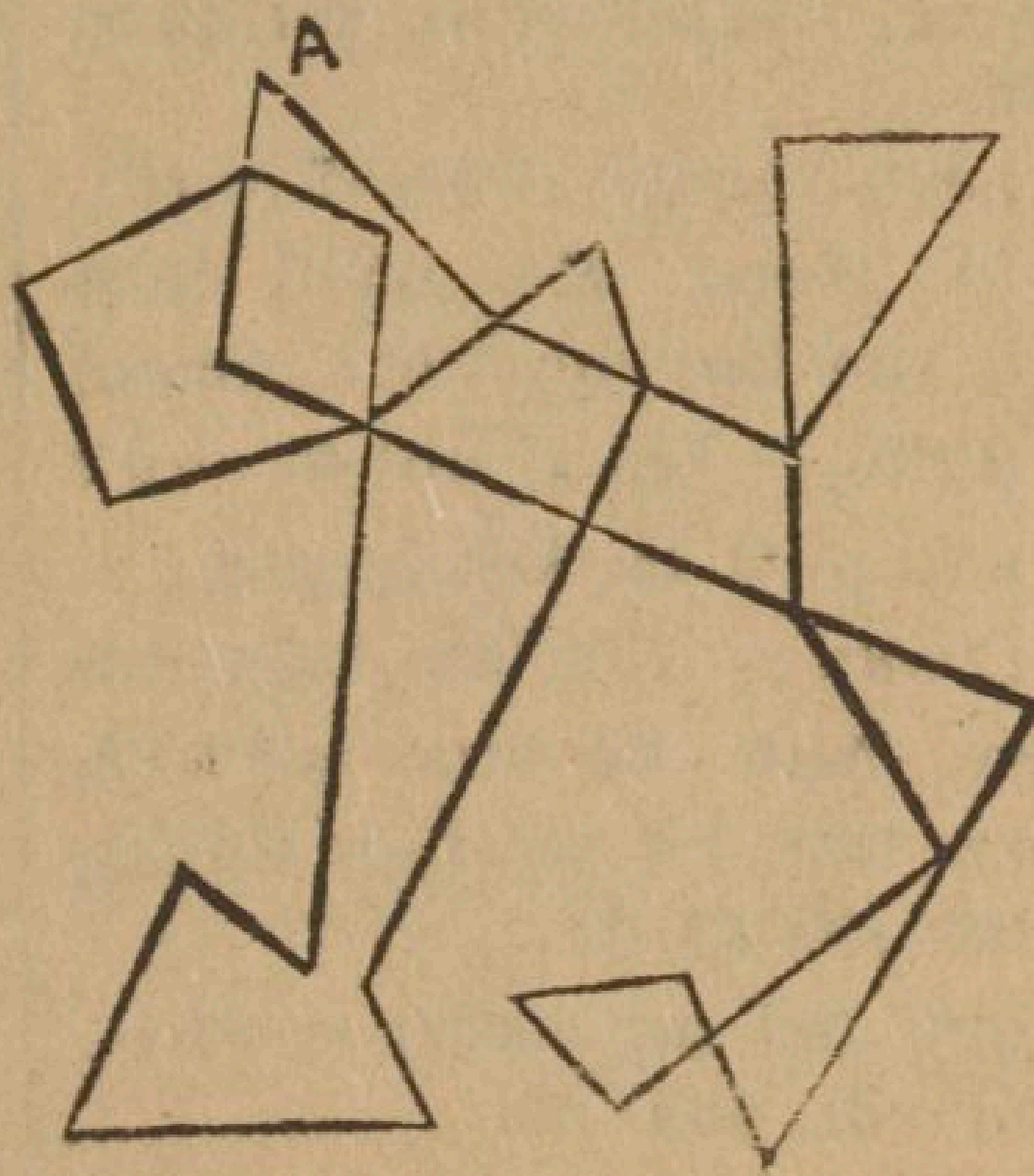
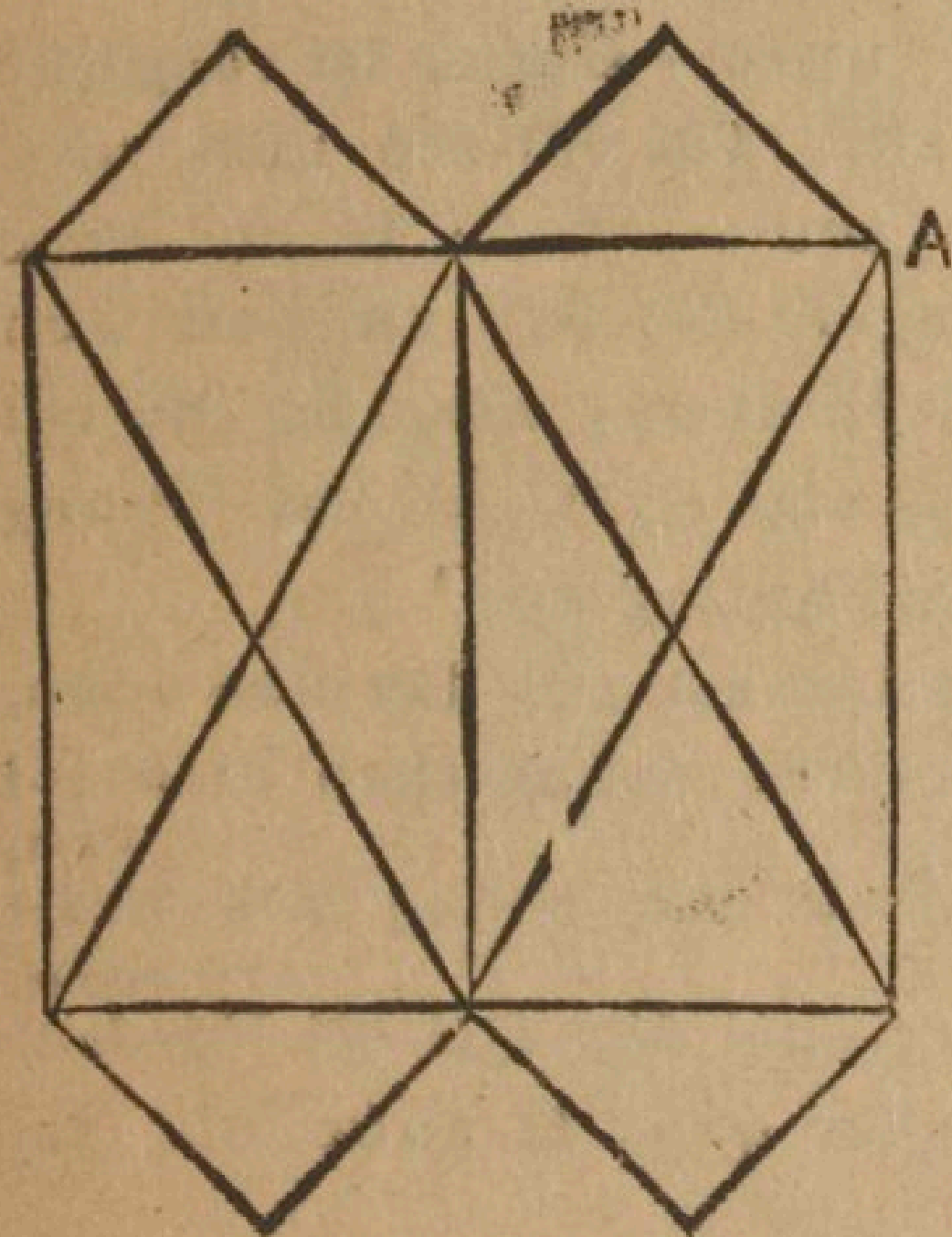
— ...Nếu đêm tới, chiếc giày anh ăn con chuột thì mới thực là nguy đó !

Anh nhà quê, dẫu khờ cách mấy, cũng hiểu Caton chế giễu mình, và đi về đầy tức giận.

(*Un mauvais rêve — Plutarque*)

GÀN ĐẾN TẾT RỒI

Chắc, cứ gần đến tết, các bạn cũng rõ ai nấy đều đem với bột ra rắc ở sân những hình cung tên, bát quái v..v... Vậy chúng ta cũng đem với bột ra rắc, nhưng rắc theo hình sau đây. Bắt đầu rắc từ chấm A, rồi lại trở về đó, nhưng mỗi đường chỉ được rắc có một lần. Nào, các bạn rắc đi.

KỊCH THƠ

MỘT

CÁI

THÚ

của
ANH - KIẾN

Các vai :

Ba cậu học-sinh
(Lượng, Hưng,
Lưu) chạc độ 11,
12, 13 tuổi.

Và hai người
đội sếp : Cai Đui
và Sáy (số 12, 16)

Cảnh thứ nhất

Trong buồng học, ba cậu
ngồi xung quanh một cái bàn
đương nói chuyện.

LƯỢNG — Mình nghĩ đã hai
hôm...

HƯNG — Ở nhà thật là buồn,
Tối nay ba mươi Tết...

LƯU (sốt sắng) — À ta đi ra
đường. .

HƯNG (giọng chán nản)

Ra đường tối như bưng,

LƯU — Hay xuống canh bánh
chung. Nghe bánh sôi cũng
thú...

LƯỢNG (cười) — Nghĩ ra rồi,
Lưu. Hưng! Một cách chơi
thật thú. Lại khoái là khác cơ.

HƯNG — Trò gì nói đi chứ?

LƯU — Ô là, ken bô giò!

LƯỢNG — Thú lắm, thật thú
lắm, Anh Cả vừa mới về,
Đem theo cả xe đạp, Chúng
mình lấy ra đi...

LƯU (vỗ tay cười) — Phải,
phải rồi, phải rồi.

HƯNG — Tối nay đường lại
vắng, Không sợ chệt phải
người...

LƯU — Nhưng sợ bô-lít bắt...

LƯỢNG — Ai bắt tối ba mươi?

LƯU — Thôi xin mời các
ngài, Rồi trên con đường dài.

HƯNG — Ta sẽ được hưởng
thú.

LƯỢNG — Có một ở trên đời..
(Cả ba đều chạy ra sân, cười
âm-ĩ)

Cảnh thứ hai

Trên đường ba cậu học
sinh với cái xe đạp.

LƯỢNG — Bây giờ để « moa »
đạp, Hưng bé ngồi « boóc tê »
Còn Lưu thì nhẩy hậu...

HƯNG — Ta đi ra đằng kia,
Ở đây me trông thấy.

LƯU — bảo anh cả bắt về,
Lại phải đôn cả đấy

(Trên một con đường vắng ba
cậu trên cái xe đạp)

LƯỢNG — Có thú không,
khoái ghê!

HƯNG — Đường lại vắng quá
nhỉ? Tụi đội sếp hôm nay,

LƯU — Chắc là họ được
nghỉ. (Xe đạp cứ bon bon
trên đường vắng, ba cậu vui
vẻ vừa cười vừa hát những
bài hướng đạo...

« Anh em nối dây liên đoàn,

« Cùng chung theo đích tối

cao,

« Sao cho chóng nên hoàn

toàn,

« Người dân tâm trí lớn-lao,

« Yêu quý đất nước nhà ta,

« Thế nào cũng không bao giờ
sờn lòng... »

LƯƠNG — Trời ơi, thú, thú
ghê !

LƯU — Còn khoái nào bằng
được !

HUNG — Cái khoái của chúng
ta,

LƯỢNG — Mà « moa » nghĩ
ra trước.

LƯU — Bây giờ đến lượt
« moa », Nhảy hậu đầu chân
lắm...

LƯỢNG (hăm xe) — Cho Lưu
đạp một tua. Nhưng phải đi
đường vắng.

HUNG — Thôi đi ra đường
khác,

LƯỢNG — Đi ra đường nhà
thờ.

LƯU — Từ cổng nhà ông xứ.
Xuống đến chợ một tua...

(Các cậu lại vừa đi vừa hát,
cười nói ầm-ĩ. Bên gốc cây
một người đội sếp đi ra)

CAI ĐUI — (giơ dùi cui hăm
xe lại)

Ê, ê! xe nào kia, Không đèn
phải đứng lại...

(Ba cậu cùng nhảy xuống, cai
Đui cầm ghi đông xe đạp,
húyt còi...)

LƯỢNG — Thưa ông tôi chót
dại, Lần đầu xin ông tha...

LƯU — Thưa ông ba mươi
Tết

HUNG — Mai đã là mồng
một...

CAI ĐUI — Tha, tha, tha
thế nào ?

LƯỢNG — Thưa chúng tôi
chót dai...

CAI ĐUI — Phải biên phạt
sáu hào.

(Một người đội sếp nữa chạy
đến)

CAI ĐUI — Nay tôi giao thầy
Sây, Dẫn mấy đứa này đây,
Về ngay trình quan Cầm,
Thầy phải dẫn đi ngay.

SÂY — Bẩm ngài « măng luy-
me » ?

CAI ĐUI — Lại « boóc-tê a-
toa », « Anh-phắc-sương bô-
lít, Ba duýt-déc-le-măng, Êch
coóc-tê tút-suýt... »

SÂY — (đứng thẳng người
chào cai Đui) — « Uầy mông
cạp-bò-ràn... Moa a-lê tút
suýt... »

(Sây đẩy ba cậu đi mồm lăm
băm) — Thật đến tối ba mươi
Lũ quỷ còn làm khổ...

(Màn hạ thật nhanh)

MỘNG-ANH

và ANH-KIẾN

NHỮNG CON SÔNG DÀI NHẤT HOÀN CẦU

1.) Mississippi (Mỹ) 7200 cây số.

2.) Nil (Phi-châu) 6500 —

3.) Amazone (Mỹ) 5500 —

4.) Yang-tsé-kiang (Tàu) 5200

5.) Congo (Phi-châu) 4700 —

6.) Hoàng-hồ (Tàu) 4700 cây số

7.) Volga (Âu-châu) 35600 —

8.) Danube (Âu-châu) 2850 —

9.) Dniepr (Âu-châu) 2410 —

10.) Rhin (Âu-châu) 1320 —

TƯỜNG-VẬN

CON SỐ LẠ

Các bạn đem 2 số thứ tự liền nhau từ 1 đến 9 cộng với 9, sẽ thấy con số đó đảo ngược lên :

$$\begin{array}{lclclclclclclclclclcl} 12 & + & 9 & = & 21 & ; & 23 & + & 9 & = & 32 \\ 34 & + & 9 & = & 43 & ; & 45 & + & 9 & = & 54 \\ 56 & + & 9 & = & 65 & ; & 67 & + & 9 & = & 76 \\ 78 & + & 9 & = & 87 & ; & 89 & + & 9 & = & 98 \end{array}$$

Bây giờ các bạn đem số 100 trừ với 2 số thứ tự liền nhau như trên bạn sẽ thấy 2 số còn lại giống nhau :

$$\begin{array}{lclclclclclclclclclcl} 100 & - & 12 & = & 88 & ; & 100 & - & 23 & = & 77 \\ 100 & - & 34 & = & 66 & ; & 100 & - & 45 & = & 55 \\ 100 & - & 56 & = & 44 & ; & 100 & - & 67 & = & 33 \\ 100 & - & 78 & = & 22 & ; & 100 & - & 89 & = & 11 \end{array}$$

Có lạ không, các bạn ?...

ANH-TÙNG

TIỂU THUYẾT THỨ BẢY TẾT QUÝ MÙI

Dày 80 trang in đẹp, bài hay, lạ, vui mà có ích. Có nhiều trò chơi. Biểu một phụ trương 16 trang đăng hết một truyện dài. Lại tặng bạn đọc một phụ bản tuyệt đẹp của Lê văn Độ in offset 9 màu cũng như tranh bìa, thật quý. Thế mà chỉ có một đồng bạc. Nên đặt mua ngay ở hiệu sách không có thì hết ngay,

TIN TỨC TRUYỀN BÁ

Bạn Nguyễn-Huy—Vai nhạc sự hơi dài. Từ giờ viết ngắn hơn.

Các bạn Lê-việt-Nam và Tử-Lan Chưa thể trả lời được.

Bạn Hoàng-Yến.—Cô Yến khi có tình nói xấu người, không đăng.

Bạn Văn-tiên Đã nhận được cả. Cảm ơn.

Bạn Hào-Sơn. Cố đi. Nếu truyện thứ nhất không đăng, đừng nản trí.

Bạn Nam-lệ C. S. O. — Cảm ơn.

CÂU ĐỐ

- 1.) 2 cái lá tre xùm xòe đánh vật.
(đố là cái gì ? nhà nào cũng có)
- 2.) Cây bên Ta lá bên Ngô.
Ngọn bằng bồ gốc bằng cái tăm
(đố là cái gì ?)
- 3.) Cây cao bát vạn ngành hoa
Khi mưa thì héo nắng già thì tươi
(đố là gì ?)
- 4.) Một cây mà có một cành,
Một cành mà có năm hoa
Người bán thì bảo rằng già
Người mua thì bảo thừa bà hãy non.

HẮC THỦY-LONG

(xem trả lời trang sau)

CUỘC THI THỦ CÔNG CỦA BẢO TRUYỀN BA

CHIẾC CANG TÍ HON

Vật liệu — Một miếng carton, một miếng vải, một cái que vót tròn, một sợi dây thép.

Cách làm :

Các bạn cắt miếng giấy theo hình I uốn tròn theo chiều dài như hình II. Đoạn lấy 1 mảnh vải cắt theo hình III. Khoét hai đầu 2 lỗ nhỏ vừa cái que xuyên qua Bốn chỗ A B C D các bạn khâu lại từng chỗ một (hình IV)

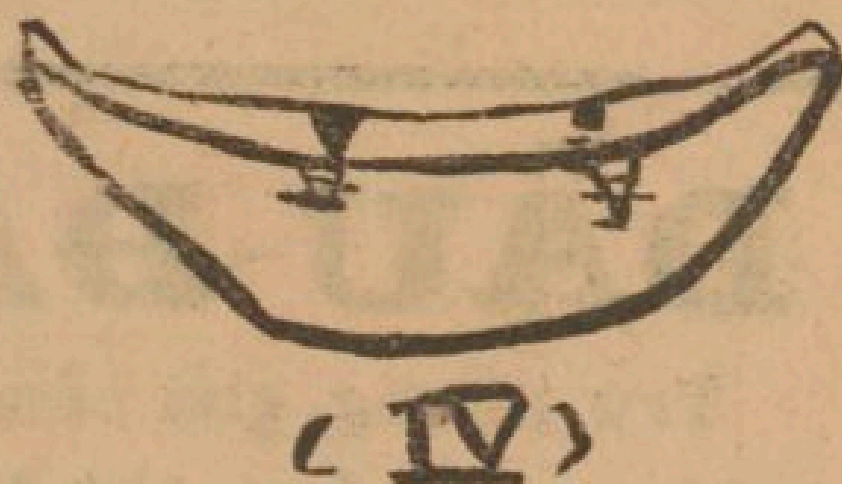
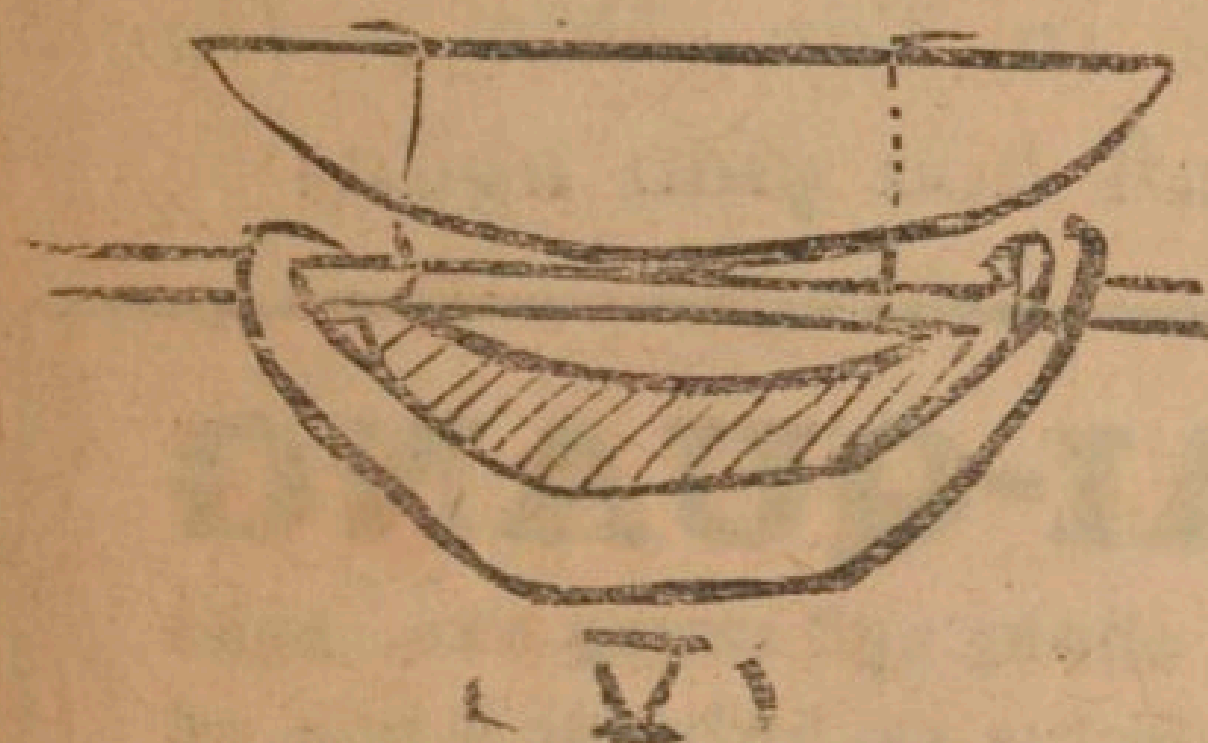
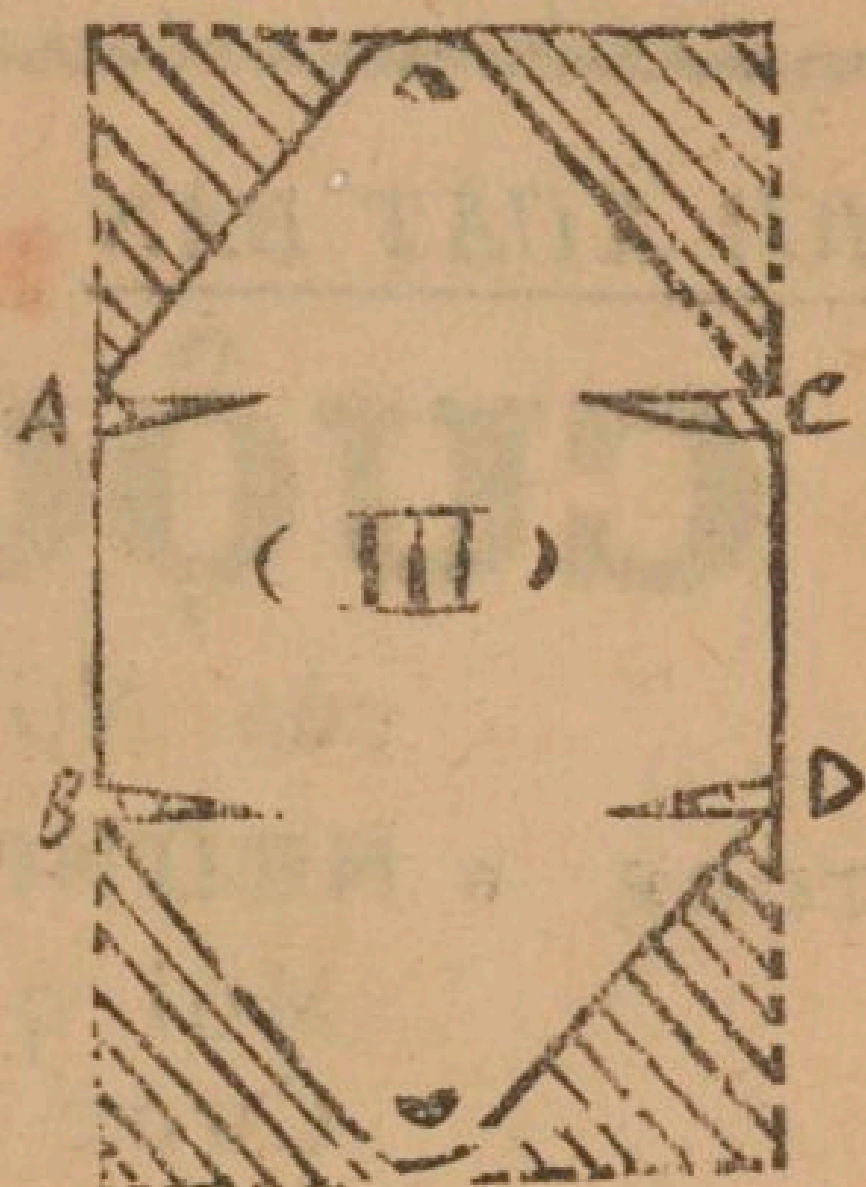
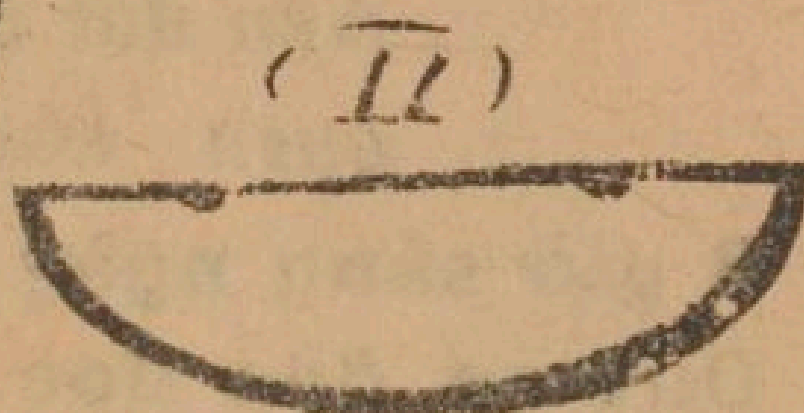
Còn cái que buộc 2 dây thép vừa lồng vào 2 lỗ thủng của cái mái bằng carton.

Xong xuôi các bạn lắp tất cả vào như (hình V).

VIỆT-THẾ

Phải để luôn
giấy này

TRẢ LỜI CÂU ĐỒ

- 1-) Cái kéo. 2-) Cái điều không có sáo. 3-) Các ông sao trên trời. 4-) Cái cân.

TRUYỀN BÁ SỔ TẾT

80 trang, bìa in 3 màu, 50 tranh vẽ,
nhiều truyện ngắn, một truyện dài.

MÀ CHỈ BÁN CÓ 4 HÀO

*Nên đặt trước ở các hiệu sách
quen không có thì hết mất*

9 giờ sáng ngày 23 tháng chạp khắp Đông-
Dương đều đọc Truyền Bá Tết Quý Mùi.

MOI XUẤT BẢN

CUỘC SỐNG

của NGUYỄN-HỒNG

trong « NHỮNG TÁC-PHẨM HAY »

Mỗi quyền : 1\$20

Cước phí : 0\$40

Mandat gửi cho nhà in Tân-Dân — Hanoi
(Không gửi linh hóa giao ngân)

DẦU ĐẠI-QUANG

Trừ phong, giải cảm, phong ngứa sưng hần, ngăn
ngừa mưa nắng, khi đi đường xa, hoặc lúc ở nhà, có
sẵn một lọ dầu Đại-Quang trong mình, sẽ tránh khỏi
các chứng bệnh vật xảy đến bất kỳ. Dầu Đại-Quang
là một món vật báu để hộ thân, rất có công hiệu.

Xin nhớ nhận con Bướm

hiệu Đại-Quang mới là Dầu thật chính hiệu.

23, Phố hàng Ngang, Hanoi, giây nói 805